

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Role Velké Británie v Iráku
Tereza Pázralová

Plzeň 2012

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Role Velké Británie v Iráku

Tereza Pázralová

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček Ph.D.

Katedra politologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2012

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala PhDr. Pavlovi Hlaváčkovi Ph.D za věcné připomínky, rady a odborné vedení.

Obsah

1	ÚVOD	6
2	IRÁK, ZEMĚ MEZI EUFRATEM A TIGRIDEM	10
2.1	HISTORICKÝ ÚVOD.....	10
2.2	HOSPODÁŘSTVÍ.....	15
2.3	OBYVATELSTVO, NÁBOŽENSTVÍ	16
2.4	STÁTNÍ SPRÁVA A JEJÍ STŘEDISKA.....	17
3	OPERACE TELIC, BRITOVÉ ZPĚT V IRÁKU	20
3.1	ZBRANĚ HROMADNÉHO NIČENÍ A JEJICH LIKVIDACE	22
3.2	UKONČENÍ SPOJENECTVÍ IRÁKU A TERORISTICKÝCH SKUPIN	26
3.3	DEMOKRATIZACE.....	31
3.4	EKONOMICKÁ OBNOVA IRÁCKÉHO ÚZEMÍ	34
4	ZÁVĚR	38
5	SEZNAM LITERATURY A POUŽITÝCH PRAMENŮ	41
6	RESUMÉ	44
7	OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	45

1 Úvod

Intervence v Iráku začala invazí dne 20.3. 2003 nesoucí označení Irácká svoboda. Britové používali pro tuto operaci kódové označení „Operace Telic“. Toho dne ozbrojená vojska Spojených států amerických, Velké Británie, Austrálie a Polsko vstoupila na území suverénní Irácké republiky. Začal ozbrojený boj, jehož následky jsou patrné až dodnes, i když nejtvrdší boje už nejspíš přestaly. Během bojů přišlo o život mnoho vojáků, ale i civilistů. Oficiální zdroje uvádějí, že o život přišlo 179 britských vojáků z celkem 4 735 zabitých koaličních bojovníků, určit ale jednoznačně počet zemřelých civilistů je velmi obtížné. Na podzim roku 2010 ozbrojené složky nejen Velké Británie v čele se Spojenými státy americkými deklarovaly svůj odchod do konce roku 2011 a kompletní předání kontroly nad tímto územím do rukou Iráckého lidu. Tento slib ozbrojené složky splnily a poslední američtí vojáci odešli 15.12. 2011. Britské jednotky deklarovaly svůj odchod z Iráku dříve, takže začali s předstihem přenechávat správu nad kontrolovanou jižní částí území v čele s Basrou do rukou místního obyvatelstva. Valná část jednotek odešla do konce června, přesto na tomto území zůstalo cirká 150 vojáků k výcviku místních ozbrojených složek.

Za hlavní cíl mé bakalářské práce si kladu sledovat jednotlivé cíle, které volili britské jednotky během prvních roků intervence na území Irácké republiky. Britské ozbrojené síly si jako součást koaličních jednotek před vstupem na toto území zvolili čtyři hlavní cíle. Na základě těchto hlavních cílů a jejich následném plnění britskými jednotkami hodlám vyhodnotit, jestli naplnili svou roli. Prvním cílem bylo zbavení se biologických, chemických a jaderných zbraní včetně jejich nosičů. Zpravodajské služby poskytovaly svým vůdcům důkazy, že Irák v čele se Saddámem Husajnem, vlastní tento druh zbraní a je schopen je použít do 45 minut a ohrozit tak jejich bezpečnost, což by mohlo následně vést

k ohrožení i mezinárodní bezpečnosti. Koaliční jednotky proto chtěly najít sklady těchto zbraní a zničit je. Dalším cílem bylo přerušení spojení mezi teroristickými skupinami a Iráckou republikou. Toto spojení mělo spočívat v tom, že na území Iráku měly být výcvikové tábory a vládní struktury měly být těmto teroristickým ozbrojeným jednotkám nápomocné. Zde si koaliční jednotky stanovili jako cíl zničení zmíněných výcvikových táborů a zpretrhání těchto vazeb. Předposledním cílem byla demokratizace a odstranění Saddáma Husajna. Jako prostředek k demokratizaci si ozbrojené jednotky USA, Velké Británie a dalších spojenců stanovili uspořádání demokratických voleb, zvolení parlamentu, ústavy a prezidenta. Posledním hlavním cílem byla ekonomická obnova iráckého území a následné navázání nejen obchodních styků. Západní státy viděli v Iráku velký potenciál mj. skrze jeho zásoby nerostných surovin a to zejména ropy a dalších produktů, které se získávají během její těžby.

Práci hodlám soustředit na specifické místo, které bylo svěřeno pod britskou správu, Basru. Na příkladu Basry hodlám postihnout taktiku, kterou volili Britové k dosažení cílů podle členění, které jsem popsala v předešlém odstavci. Dále budu také pracovat se stanovenými cíly a vysvětlím, jak se stanovené cíle ovlivňoval vývoj situace v Iráku. Zde mám na mysli mimo jiné neprokázání existence skladů biologických, chemických a jaderných zbraní včetně jejich nosičů.

Nehodlám zde ospravedlňovat roli ani jednoho z aktérů intervence, chci se zaměřit na zhodnocení role Velké Británie, kterou zde sehrála. Nyní, když intervenci můžeme považovat za ukončenou a víme informace, které jsme před začátkem neměli, by bylo jednoduché se uchýlit k ospravedlňování jednotlivých aktérů včetně Velké Británie. Nepřineslo by to ale nic nového a proto se tomu chci vyvarovat.

Práci hodlám rozdělovat dle předešlého členění na dvě hlavní kapitoly, které budou dále členěny na podkapitoly. Toto rozdělení jsem zvolila z důvodu, že nejdříve se hodlám věnovat vykreslení současné situace včetně historického úvodu do problematiky a ve druhé hlavní kapitole podrobněji rozeberu jednotlivé britské cíle v Iráku ,které posléze v závěru shrnu.

V druhé hlavní kapitole dále objasním jednotlivé kroky, které Britové volili při uplatňování své taktiky, která měla vést ke změně tamního režimu a naplnění tak svých cílů. Chci se zde mimo jiné zaměřit na to, proč a jak bojovali, jak se chovali k místním obyvatelům, jakých výsledků se Britům díky tomu podařilo dosáhnout a jestli tento postup vedl k naplnění cílů, které si stanovili před vstupem na toto území.

Při popisu implementace britské taktiky se hodlám soustředit prakticky pouze a jen na území města Basry, protože jiné území nebylo pod plnou správou britských ozbrojených jednotek. Basru použiji také při dokreslení situace po utichnutí nejtvrdějších bojů a následnému obnovení fungování této oblasti. Zde se dá také velmi dobře ukázat postupný vývoj, který de facto zrcadlí vývoj v celém Iráku.

Časové období ve kterém se hodlám pohybovat bych definovala od začátku intervence, tedy 20.3. 2003, Pro ukončení mnou vybraného časového období volím rok 2011. Rok 2011 mám na mysli zejména proto, že i když nejvíce jednotek spojeného království opustilo Iráckou republiku v průběhu roku 2009, přesto zde zůstávaly ještě jednotky námořní pěchoty, aby vycvičili místní vojáky. Oficiálně poslední britští vojáci odešli 22.5.2011. Sice se jedná o poměrně rozsáhlé časové období, přesto pevně věřím, že to bude práci jen k prospěchu.

Literaturu, kterou chci během psaní této práce využívat vychází zejména v první části z publikace Mariny Ponížilové: Struční historie států, Irák. Tato knížka mi poskytla neocenitelný komplexní pohled na vývoj Irácké republiky. Aktuální faktická data mi zase poskytl internetový zdroj The World Factbook na portále Central Intelligence Agency. Jedinou výtku, kterou bych poznamenala k The World Factbook je, že byť se jedná o internetová zdroj, který není nikterak omezen, tak zde postrádám porovnání dat z delšího časového období. V druhé hlavní kapitole budu vycházet především z publikací Britských think tanků, a to Independent Transport Commission, The Foreign Policy Centre a také The Henry Jackson Society. U těchto zdrojů je velkou výhodou fakt, že se jedná o publikace vycházející pod záštitou hlavních politických aktérů, takže zde mají větší prostor rozvinout své teze. Pro použití těchto zdrojů jsem se rozhodla zejména proto, že mi poskytují pro mě potřebný britský pohled na problematiku irácké intervence a následného řešení místní problematiky. Tyto instituce zastřešují mimo jiné vědce, které považuji za odborníky na tento fenomén a tudíž jsou relevantní pro moji práci. Mezi další zdroje, které použiji, bych zařadila například projev bývalého premiéra Tonyho Blaira, který přednesl před parlamentem Velké Británie k obhajobě svého postoje dne 18.3. 2003, který je rovněž pro moji práci stěžejní.

Dále také hodlám využít internetové zdroje jako například české zpravodajské servery české televize, které mi poslouží díky zachycení momentálních jevů spojených s intervencí. Zde se ale musím vyrovnávat s problémem živého média, kde autor není vždy znám a tudíž nemohu zcela posoudit korektnost a kvalitu poskytnutých informací. Problém, kterému při zpracovávání musím čelit, je rozlišování relevantnosti zdrojů pro mé potřeby, přesto není problém najít dostatek informačních zdrojů.

2 Irák, země mezi Eufratem a Tigridem

Aby lidé mohli přežít na tomto území, kde se Syrská poušť rozprostírá od jižních hranic se Saudskou Arábií a Kuvajtem, až na západ k Tigridu, potřebovali dobrý zdroj vody a obživy, umět pěstovat ovoce a ovládat pastevectví. V horských územích na severu však bývá chladno a vlhko. Výška místních hor, které přesahují místy až 3600 m.n.m.¹ mohou připomínat Alpy a právě zde žije Kurdská menšina. Na severovýchodě je krajina charakterizována vodopády a studenými prameny. Soutok Eufratu s Tigridem na jihu tvoří řeku Shatt al-Arab, podél jejíhož toku se nachází rozsáhlá síť močálů, které vznikly také za přispění Perského zálivu, do něhož moře ustoupilo. Obydlí místních obyvatel, většinou rákosové chatrče, tvoří malé ostrůvky uprostřed tohoto vodního systému.²

2.1 Historický úvod

První zmínky o vzniku civilizace na území dnešního Iráku sahají zhruba do r. 3450 př.n.l., kdy zde začaly vznikat první městské státy. Akkadský panovník Sirgeon 1. Arkkadský zde založil velkou říši, která se později proslavila například vlastním písmem, použitím zavlažovacích kanálů a kola. Tato říše byla po čase pohlcena zase jinou říší a ji si podrobil zase někdo jiný. Ať už šlo o Peršany, Alexandra Velikého nebo Řím. Vždy to bylo velmi důležité území s důležitými nerostnými zdroji na cestě mezi Evropou a Asií. V polovině 7. stol. n.l. se zde usadili Arabové, kteří zde pobývají prakticky dodnes. Bagdád se během let 750 až 1258 n.l. stal významným kulturním a obchodním střediskem muslimského světa. To ale bylo zastaveno vpádem Mongolů a jejich následným pustošením území. V polovině 15. století bylo území připojeno k Osmanské říši a úpadek pokračoval. Součástí Osmanské říše byl prakticky až do konce první světové války.

¹ Nejvyšší horou je Kuhe Haji Ebrahim, 3609 m. n. m.

² WURMSEL, David, *Tyranny's Ally*, Washington, D.C., 1999, s. 120.

Po první světové válce, ze které Osmanská říše vyšla na poražené straně bylo toto území na konferenci v San Remu v dubnu r. 1920 svěřeno pod Britské velení.³ Britským mandátním územím se pod hlavičkou Společnosti národů spolu s Irákem stalo i Palestina a Zajordánsko⁴. Důvod, proč bylo toto území svěřeno pod britskou správu byl čistě prozaický – Britové dlouhodobě obchodovali s Irákem, takže zde prosazovali své zájmy. Britská mandátní správa nuceně ukončila jakékoliv snahy o samostatný Irák, což bylo hlavním cílem části bojujících Iráčanů. Konference v San Remu byla celkově přijata s jistou nelibostí Iráčanů, takže se Britové museli začít vypořádávat s rostoucími tendencemi nacionalismu již od začátku správy tohoto území. Irácký nacionalismus se tak stal vedle panarabského nacionalismu⁵ dalším vlivným myšlenkovým směrem navazující na slavnou historii arabskou, babylonskou a mezopotamskou.

Díky přítomnosti britských vojsk se nově vznikající monarchie nerozpadla pod vlivem projevů nepokojů napříč celou společností. Protibritské cítění ale velmi sjednocovalo irácký lid a to dokonce tak, že i náboženští rivalové, Sunnitě a Ší'ité, se sjednotili a společně se podíleli na Velkém iráckém lidovém povstání na jihu a středě země v létě 1920. Zabránit rozpadu nově vznikající monarchie se podařilo Britům pouze díky změně taktice vládnutí a prosazování svých zájmů. Nově příchozí čelní představitel mandátní správy Percy Cox, nahrazující Arnolda Wilsona, zahrnul i místní zástupce do čela nově vznikající prozatímní irácké vlády a podařilo se mu tak situaci částečně zklidnit. Iráčané se tak mohli podílet na vládě, přestože museli i nadále naslouchat radě složené z britských úředníků.

³ MUSIL, Alois: Mezi Eufратem a Tigridem, Praha 1935, s. 25.

⁴ Zajordánsko nebo též Transjordánsko – území Jordánska v letech 1921-1946, kdy spadalo jako mandátní území pod britské velení.

⁵ Panarabský nacionalismus – obroda společnosti spojením všech Arabů do jediného národa.

Původně se měl stát iráckým emírem Abdulláh, ale nakonec se Britové rozhodli na trůn dosadit jeho bratra Fajsala ibn Husajna, jehož korunovace proběhla v srpnu 1921.⁶ Tímto rokem začala vládnout iráckému území dynastie Hášimovců⁷, kteří zde panovali až do r.1958. Toho roku 13. a 14. července proběhl násilný převrat, který začal být později označován jako Červencová revoluce.⁸

Fajsal byl ale neiráckého původu, což se stalo později důvodem pro rostoucí neklid v zemi.⁹ Nový král se sice snažil naklonit si přízeň veřejnosti, což se mu u Sunnitů dařilo, ale pro Ší'ity a Kurdy byl Fajsal velkým problémem. Zvláště pro Kurdy, snažící se o samostatnost nebo alespoň autonomii na centrální vládě, se nový představitel jevil jako nepřijatelná překážka. Britové ho ale z tohoto důvodu dosadili na irácký trůn – mysleli si totiž, že neirácký původ hlavy monarchie povede k její nestrannosti.¹⁰ Dále byl Fajsal odkázán na britské ozbrojené jednotky a zahraniční, finanční a vojenská politika plně spadala pod britské vedení, takže monarcha musel spolupracovat s Brity. Mandát Ligy národů také podřizoval veřejnou bezpečnost pod britskou správu; na fungování státu podle mandátu Ligy Národů se Britové s Iráčany smluvně domluvili. Ratifikace této smlouvy probíhala v letech 1922 – 1924.¹¹

Za asistence britských jednotek začala vznikat také nová armáda, která se skládala hlavně z Iráčanů, ale její nedílnou součástí byli i britští důstojníci. Ti se soustředili hlavně na výcvik nových členů ozbrojených jednotek. Otázka povinné vojenské služby, která by vedla k silné národní

⁶ PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 53.

⁷ Hášimovci – současný vládnoucí rod v Jordánsku (od 1921); nejprve vládli v Hidžazu (1916-1925), odkud byli vytlačeni panovníky z dynastie Saúdů a krátce vládli i v Sýrii (1920).

⁸ PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 65-66.

⁹ Ibid, s. 54.

¹⁰ Ibid, s. 53.

¹¹ Ibid, s. 53-54.

armádě a tudíž by posílila i centrální vládu, se začala záhy řešit, protože vedla opět k rozepřím napříč celou zemí. Nejvíce se proti tomu postavili kurdští a šíitští kmenoví šajchové¹², kteří sami disponovali neopomenutelnou bojovou silou a centrální (sunnitská) armáda by pro ně představovala významnou hrozbu. Stejně tuto hrozbu, silné ústřední armády, která by i mohla provést převrat, vnímali také Britové, takže povinná vojenská služba byla zavedena až po získání nezávislosti a její postavení bylo vždy velmi specifické.

Neustále sílící tendence o získání nezávislosti na britské správě vedly Irácké zástupce k podpisu smlouvy o přátelství se zástupci Zajordánska a Království Hidžázu a Nadždu¹³ r. 1931. Irácký král Fajsal dokonce uvažoval o vytvoření jakési arabské aliance či konfederace složené ze států, jež by se osvobodily od nadvlády Velké Británie a Francie, tj. Iráku, Zajordánska, Sýrie, Palestiny, ale i Hidžázu, který se pod mandátní správou nenacházel.¹⁴ K naplnění tohoto plánu sice nedošlo, ale vzniklé smlouvy měly velký význam pro zahraniční politiku státu, který pod britskou správou začal pomalu, ale jistě směřovat k nezávislosti.

Dalším významným krokem k získání nezávislosti se stala nová smlouva mezi Velkou Británií a Irákem z r. 1930, která se zabývala mj. podmínkami, za kterých by zůstaly britské ozbrojené jednotky na území suverénní Irácké republiky. V této smlouvě se ale vyjednávací strany nezmínili o kurdeckém obyvatelstvu a jeho právech v nově vznikajícím státě. Kurdové se proto oprávněně cítili postupem smluvních stran ohroženi a otevřeně vystupovali proti jejich úmluvě. Kurdecký nesouhlasný

¹² Šajch nebo též Šejch – titul arabského, beduinského představitele (staršiny) s významem kmenový náčelník; geografická oblast či společnost, které vládne šajch, se označuje jako šejchát.

¹³ Království Hidžázu a Nadždu – unie rozkládající se na území dnešní Saúdské Arábie, jejíž je přímým předchůdcem; hlavní město byl Rijád.

¹⁴ PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 56.

postoj vyvolal další nepokoje v severních oblastech, proti kterým musel král s pomocí Britů zasáhnout, aby nově rodící se samostatný stát neskončil ještě dříve, než mohl vůbec začít fakticky existovat. Dále musela vláda čelit opozici, kterou představovala hlavně Strana národního bratrství.¹⁵ Mezi další kroky irácké vlády, které vedli k zisku samostatnosti můžeme zařadit zavedení vlastní měny – iráckého dináru.

Před druhou světovou válkou se britská pozornost obrátila jiným směrem a situace v zemi vyvrcholil ve vznik Irácké republiky 3. října 1932. Tomuto aktu předcházelo schválení britské labouristické vlády a následné požádání o ukončení mandátní správy, nezávislost i vstup do Společnosti národů. Irák se tak stal 57. členskou zemí Společnosti národů. Situace v zemi po zisku kýžené nezávislosti byla ale velmi složitá. Obyvatelé měli pocit, že rozhodující slovo mají pořád Britové a některé etnické skupiny (Kurdové a Asyřané) odmítaly být součástí nově vznikajícího státu.¹⁶ Následující situace byla velmi nepřehledná, v r. 1936 proběhl násilný vojenský převrat, který ke zlepšení situace rovněž nepřispěl. Prakticky až do r. 1941 měla hlavní rozhodující slovo v zemi nově vzniklá armáda.

Roku 1969 se dostala k moci strana BAAS (Socialistická strana arabské obrody). O deset let později se předsedou strany stal vojenský generál Saddám Husajn Abd al-Madžíd at-Tikrítí, který byl zvolen i prezidentem.¹⁷ V r. 1980 Irák napadl svého dlouholetého nepřítele – sousední stát Irán. Válka, která následovala, trvala osm let a hodně zdecimovala irácké území.

¹⁵ PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 57.

¹⁶ Ibid, s. 61.

¹⁷ GOMBÁR, Eduard: Kmeny a klany v arabské kultuře, Praha 2004, s. 183.

2.2 Hospodářství

Území Irácké republiky bylo a je dlouhodobě soustavně ničeno válkami se všemi důsledky, které může ozbrojený konflikt přinést. Války byly také jednou z příčin, díky čemuž Irák můžeme považovat prakticky z pohledu hospodářství za rozvojovou zemi, která je závislá mj. na finanční pomoci zahraničních aktérů. Za další příčinu ekonomického úpadku tohoto území bych označila i dřívější vládu Saddáma Husajna, jehož prezidentství se neprojevovalo jako hospodářství prospěšné. Předmětem této práce ale není zkoumání příčin nižší úrovně hospodářství, proto shrnu jen pár ekonomických ukazatelů, které jsou důležité pro obecné vykreslení situace.

Poslední dobou se pomalu daří válkami zničené území postupně obnovovat a můžeme vidět vzrůstající tendenci vývoje, který směřuje k obnově Iráku. V roce 2010 v primárním sektoru pracovalo 9%, v sekundárním sektoru 18,7% a v terciárním sektoru 59,8% z celkem cirká 9 milionů pracujících. Nezaměstnanost v r. 2010 činila zhruba 15%, v r. 2009 15,3%. Hrubý domácí produkt v r. 2011 byl 9,6%, v r. 2010 činil 0,8%. HDP v přepočtu na jednoho občana v r. 2011 představovalo 3,900 USD, v r. 2010 3,600 USD. Míra inflace v r. 2011 činila 6%, v r. 2010 byl 2,4%. Z dostupných údajů můžeme vidět tendenci růstu ukazatelů ekonomického vývoje, který směřuje, za přispění mj. zahraničních aktérů, k obnově Iráku.¹⁸

Z pěstovaného ovoce a zeleniny, kterou jsou Iráčané schopni vypěstovat, bych zmínila datle, jejichž produkce pokryje zhruba 55% světové spotřeby. Dále jsou si schopni dostatečně pokrýt svoji potřebu vlastní produkcí pšenice a ječmene a to díky četným zavlažovacím systémům. Subtropické podnebí jim také umožňuje

¹⁸ Ekonomika, Central Intelligence Agency. The World Factbook - Middle East, Iraq.

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, 28.9. 2011.

pěstovat pomeranče, mandarinky, hroznové víno nebo kukuřici. Močály vytvořené na řece Shatt al-Arab umožňují pěstování rýže. Dobytek, který chovají, jsou skot, ovce, kozy, drůbež a velbloudi.

Důležitým vývozním artiklem je ale především ropa, která tvoří nezastupitelnou složku vývozu spolu s dalšími fosilními složkami. Těžba ropy je doprovázena získáváním zemního plynu, síry a fosfátů. V průběhu ozbrojených konfliktů se ale stala problémem technická podpora potřebná k jejich získávání a následnému exportu. Celosvětový zájem o ropu včetně rostoucích cen na světových trzích se stal silným podnětem ke zlepšení situace, takže se situace částečně zlepšila a irácká ropa se vyváží ve stále větším množství.¹⁹

Mezi státy se kterými obchodují vyjmenují např.: USA, Indii, Čínu nebo Jižní Koreu. Navzdory rostoucímu vývozu v posledním roce až na 78,38 mil. USD z 51,76 mil USD dovoz jen lehce roste zhruba okolo 53,93 mil. USD.²⁰

2.3 Obyvatelstvo, náboženství

Arabové osídlili irácké území již v polovině 7. stol. n.l. Dnes tvoří zhruba 75-80% obyvatel. Zbylé etnické skupiny jsou Kurdové, kteří tvoří 15-20%, a Asyřané spolu s iráckými Turkmény tvořících zbylých necelých 5%. Méně než 2% tvoří Arméni a Peršané, kteří byli dříve dominantní skupinou. Dohromady představují skoro 30,4 mil. obyvatel Irácké republiky.²¹

¹⁹ Iraq Hits New Oil Export Highs in April, Iraq Business News. Dostupné na: <http://www.iraq-businessnews.com/tag/oil-exports/>, 3.5. 2012.

²⁰ Ekonomika, Central Intelligence Agency. The World Factbook - Middle East, Iraq. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, 28.9. 2011.

²¹ Informace z r. 2011, Central Intelligence Agency. The World Factbook - Middle East, Iraq. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, 28.9. 2011.

Arabové žijí prakticky na celém území s výjimkou severu, kde, jak jsem již na začátku práce zmínila, je převažující skupina obyvatel Kurdů. Během Husajnovy vlády byli Kurdové velmi tvrdě perzekuováni a jejich postavení se zlepšilo až poslední dobou se získáním částečné autonomie na centrální vládě.

Vyznání jsou skoro všechny etnické skupiny muslimského. Ti se dále rozdělují na Ší'ity a Sunnity. Ší'ité, neboli Alího přívrženci, jsou ve většině islámského světa minoritní, ale v Iráku tvoří 60-65% věřícího obyvatelstva, a převážně obývají jih Iráku. Za pokračovatele Muhhamadova učení považují jeho rodinu – bratrance a zetě Alího ibn Abú Zálíba a jeho potomky. Zbytek muslimů, zhruba 32-37%, tvoří Sunnité, kteří jsou ve většině islámských států majoritou. Po Muhammadově smrti uznali za jeho pokračovatele Abú Bakra. Jejich název se odvozuje od arabského slova sunna, které znamená cestu. Cesta označuje Muhammadův život, následování jeho učení. Přibližně 2–3% populace tvoří křesťané, viz obrazová příloha č. (doplním) .

2.4 Státní správa a její střediska

Území dnešní Irácké republiky je rozděleno do 18 provincií a 101 okresů. Na konci ledna 2005 proběhly první parlamentní volby po intervenci koaličních vojsk, ze kterých vzešlo přechodné Irácké národní shromáždění.²² Tyto volby předznamenaly eskalaci násilí a ignoraci ze strany Sunnitů. Nově zvolené přechodné Irácké národní shromáždění následně v dubnu schválilo vytvoření Přechodné irácké vlády, která měla nahradit prozatímní vládu. Premiérem byl zvolen Ibrahím al-Džafarí. Hlavním úkolem Přechodné irácké vlády byl vznik nové ústavy, která měla nahradit ústavu prozatímní. Dále Přechodná irácká vláda zvolila prezidenta – Džalála Talabáního.

²² PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 123.

Vládu tvořili od r. 2006 národní jednotky šíitského premiéra Núrího al-Málíkího (Da'áwa hizb-ahzáb) a sunnitská koalice Iraqi Tawafoq (Accordance) Front a Iraqia List. Tato vláda nahradila Přechodnou iráckou vládu premiéra, která se podílela na vzniku prozatímní ústavy. Nová ústava vznikala pod vlivem různých náboženských etnických skupin, takže radikální šíitský vůdce Muqtada as-Sadraa a jeho stoupenci sice prohlásili, že se vrátí do vlády včetně ministerstev, ale přesto bojkotovali pravidelná jednání vlády. Dávali tak najevo svůj nesouhlas s přítomností amerických vojsk. Severní Kirkúk v oblasti Khanakín, s Kurdskou většinou, vyhlásil autonomii a sestavil vlastní parlament, byť obranná a finanční politika je stále odkázána na pokyny z Bagdádu. Na jaře r. 2010 proběhly nové volby do parlamentu, které vyhrálo Národní irácké hnutí expremiéra Ajáda Alávího. Následovalo ale dlouhé devíti měsíční bezvládní, kdy se jednotlivé strany nemohly dohodnout na složení nové vlády. Celé rokování nakonec skončilo v prosinci, kdy se premiérem stal opět Núrí al-Málíkí a spolu s ním bylo schváleno také 29 ze 42 dvou navržených ministrů. Klíčové posty – vnitra, obrana a národní bezpečnost hned po svém znovujmenování premiér neobsadil a ponechal si pravomoci spojené s jejich výkonem ve vlastních rukách. Tento krok samozřejmě vyvolal kritiku, ale Núrí al-Málíkí hodlal zmíněné důležité posty časem postupně obsadit například i ženami, kterých je ve vládě málo. Celkově je vláda složená z 20 Šíitských a 10 Sunnitských politiků, rovněž 4 Kurdů a jednoho křesťana.²³

Hlavním městem je Bagdád, který byl r. 762 založen chalífou al-Mansúrem na levém břehu Tigridu. Ten sem přenesl své sídlo z Damašku. O původu názvu města se vedou různé teorie. Nejčastěji se vysvětluje pomocí perštiny „Bohem dané“ nebo aramejštiny „Ovčí

²³ Po devíti měsících jednání má Irák novou vládu, Česká televize. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/110555-po-deviti-mesicich-jednani-ma-irak-novou-vladu/>, 4.2. 2012.

ohrada“. Během jeho největší slávy během let 750 až 1258 n.l. se Bagdádu přezdívalo Madínat as-Salám („Město míru“) a žil zde až milion obyvatel. Zmínky o něm v příbězích Tisíce a jedné noci dokazují asi jeho neslavnější éru za chalífy Hárúna ar-Rašída. Dne 10. února 1258 byl vypleněn Mongoly a na jeho slávu se už nepodařilo navázat. Dnes je hlavním městem Irácké republiky, počet obyvatel se odhaduje na zhruba 6 milionů.

Dále můžeme mezi nejvýznamnější správní střediska zařadit jihoiráckou Basru. Jedná se o důležité správní středisko se zhruba 2 miliony obyvatel²⁴, jehož kořeny sahají až do 7. století. Pod správu města rovněž spadá důležitý přístav, přem který Iráčané exportují nejen ropu na světové trhy. Město se nachází podél řeky Shatt al-Arab 55 km od Perského zálivu. Díky blízkosti hojných vodních zdrojů se jedná rovněž o zemědělsky bohaté území, kde se dobře daří pěstovaným plodinám jako je již na začátku zmíněná kukuřice, rýže, ječmen nebo datle.²⁵

Další významná správní střediska jsou jižní Násiríja, západní Kút, Bákána, severní Mosul, Kikruk a východní Ramádí, viz obrazová příloha č. 1.

²⁴ Údaj z roku 2011, Irák: Základní informace o teritoriu, CzechTrade. Dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/irak-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000865/>, 3.4. 2012.

²⁵ PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 140.

3 Operace Telic, Britové zpět v Iráku

Britové působili v oblasti dnes známé jako Irák dlouhodobě prakticky již od 17. století coby kontaktní místo pro britskou Východoindickou společnost. Vždy si byli vědomi jeho významu včetně všech aspektů vlivu zde a dobře věděli, že ztratit zde kontakt by jim nepřineslo nic dobrého. Operace pyšníci se britským kódovým označením „Operace Telic“²⁶ nesla intervence jinak známá též pod americkým názvem „Operace Irácká svoboda“, kdy ozbrojené jednotky armád Spojených států amerických, Velké Británie, Austrálie a Polska oficiálně vstoupili na území suverénního státu Irácké republiky. Intervence začala probíhat 20. března 2003 a za její konec můžeme označit 15. prosince 2011, kdy dle oficiálních zdrojů odešel poslední alianční voják. Tento údaj ale nemůžeme považovat za zcela relevantní, protože například Britové zde mají pořád určitý počet jednotek, byť slouží již jen k výcviku místních ozbrojených jednotek.²⁷ Samotnému provedení vstupu aliančních ozbrojených jednotek vedených především americkou administrativou předcházela dlouhý proces diplomatického vyjednávání mezi vládou Saddáma Husajna a mezinárodním společenstvím – Organizací spojených národů. Pokusy o diplomatické řešení situace ale nakonec skončily vstupem na území suverénní Irácké republiky a de facto vyhlášením asymetrického boje vůči ozbrojeným iráckým jednotkám. Spojené státy americké se svými spojenci jednali bez mandátu Rady

²⁶ Operace Telic – krycí název pro vojenskou operaci vedenou Velkou Británií trvající od 19.3. 2003 do 22.5. 2011; anglicky „Telic“ má význam jako „smysluplný“; zdroj: Ministry of Defence, Operation TELIC: Official Information. Dostupné na: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.operations.mod.uk/telic/index.htm>, 14.4. 2012.

²⁷ Operations in Iraq: Facts and Figures, Number of UK Military Personnel in Iraq, Ministry of Defence. Dostupné na: <http://www.mod.uk/DefenceInternet/FactSheets/OperationsFactsheets/OperationsInIraqFactsandFigures.htm>, 15.3. 2012.

bezpečnosti OSN, o jehož zisk se marně snažili a vstoupili na území suverénního státu.²⁸

Britové příchod na území Irácké republiky zastřešili čtyřmi hlavními důvody, se kterými předstoupil tehdejší britský ministerský předseda Tony Blair před Parlament, aby zde obhájil svůj postoj: zbavení se biologických, chemických a jaderných zbraní včetně jejich nosičů; přerušení spojení mezi teroristickými skupinami a Iráckou republikou; demokratizace a odstranění Saddáma Husajna; ekonomická obnova iráckého území a následné navázání nejen obchodních styků. Bývalý ministerský předseda tak hájil účast v jedné z nejkontroverznějších britských vojenských akcí poslední doby.²⁹ V obecné rovině lze říci, že tyto cíle se shodovali s cíli, které si vytyčili alianční vojska, respektive USA, a Britové nepřinesly do intervence žádné vlastní specifické požadavky, cíle.

Stav událostí po teroristických útocích na budovy World Trade Center³⁰ a Pentagonu 11. září 2001 včetně hlášení zpravodajských služeb o situaci v Iráku vedli Brity k logickému následování USA a prosazování zájmů, které vrcholní představitelé prezentovali jako společné dobro pro mezinárodní bezpečnost. Tehdejší britský ministerský předseda Tony Blair se tak přidal k prezidentovi Georgovi W. Bushovi a

²⁸ Obrana a strategie. Jus in bello a operace Irácká svoboda. Dostupné na:
<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2010/clanky/jus-in-bello-a-operace-iracka-svoboda.html>, 5.3.2011.

²⁹ The Guardian. Full text: Tony Blair's speech. Dostupné na:
<http://www.guardian.co.uk/politics/2003/mar/18/foreignpolicy.iraq1>, 18.3. 2012.

³⁰ World Trade Center (WTC, česky Světové obchodní centrum) původně tvořeno sedmi budovami. Dvě z nich, „Twin Towers“ = „Dvojčata“, se staly terčem zmiňovaného teroristického útoku.

společně se postavili nepříteli – Iráku, který označili jako jeden z „rogue states“³¹ ³².

Výše vyjmenované čtyři specifické cíle a jejich naplňování se stalo úkolem britských ozbrojených jednotek, když se stali součástí amerického působení v Iráku. V případě Britů se ale soustředilo jejich plnění prakticky pouze na jižní část území okupovaného Iráku – město Basru a okolí. Jižní část území spadala pod britskou kontrolu díky jejich dlouhodobým vazbám na tuto část regionu a znalosti místního prostředí a zvyklostí. Dále Britové těžili z dlouhodobých obchodních styků s místním obyvatelstvem, které již bylo přivyknuté na jejich zvyky a působnost. Britové tak zde mohli uplatnit svoji historickou zkušenost a prokázat tak prospěšnost své účasti v této části Iráku. Dále se při plánování postupu ukázalo, že by se Britové ani jinde tolik neuplatnili, protože například na severu hrozily britsko – turecké spory.

3.1 Zbraně hromadného ničení a jejich likvidace

Za stěžejní roli britských ozbrojených jednotek považujeme zbavení režimu Saddáma Husajna biologických, chemických a jaderných zbraní neboli zbraní hromadného ničení³³ a to včetně jejich nosičů. Tento požadavek mezinárodního společenství vycházel z rezoluce OSN č. 687

³¹ „Rogue state“ česky „nebezpečný, nevyzpytatelný stát“ – označení pro státy představující podle některých kritérií (např.: autoritářský režim, vlastnictví ZHN, podpora terorismu) hrozbu pro mezinárodní bezpečnost; s tímto označením se nejčastěji setkáváme v anglosaském prostředí, zejména v USA; jako další rogue state lze označit Irán, Kubu, Severní Koreu, Súdán nebo Sýrii.

³² BLUTH, Christoph: The British road to war. International Affairs 80, 5 (2004), s.875.

³³ Zbraně hromadného ničení (ZHN), anglicky Weapons of mass destruction (WMD) – zbraně navržené tak, aby byly schopny usmrtit co nejvíce lidí a způsobit co největší materiální škody; obecně se za zbraně hromadného ničení označují jaderné zbraně (včetně radiologických), biologické zbraně a chemické zbraně, toto určení ale není přesné, neboť chemické nebo jaderné zbraně taktických parametrů, které jsou použity v rámci bojové akce proti vojenským cílům, nejsou podle názoru některých států a doktrín považovány za zbraně hromadného ničení.

z 3. dubna 1991, která vstoupila v platnost po skončení Irácké anexe Kuvajtu. Rezoluce č. 687 nařizovala Iráku odzbrojit, označit a likvidovat zbraně hromadného ničení, které vlastnil a dále také určit hranici s Kuvajtem a uznat jeho suverenitu, propustit občany Kuvajtu a dalších států zadržované v Iráku, a konečně vytvořit komisi, která určí škody způsobené Kuvajtu a zajistí jejich kompenzaci v podobě 30% výnosu z irácké ropy až do úplného splacení dluhu.³⁴ Obecně bývá tato rezoluce označována jako „matka všech rezolucí“, protože jasně stanovovala postup vůči poraženému Iráku a následné kroky k nápravě vzniklé situace.

Saddám Husajn se po fiasku anexe kuvajtského území samozřejmě bránil jakýmkoliv zásahům mezinárodního společenství z vnějšku, zejména pak zbrojním inspektorům, kteří měli za úkol zjistit a monitorovat stav zbrojního arzenálu iráckého vůdce. Z pohledu S. Husajna a jeho politiky je to krok poměrně logický, ale na druhou stranu si musel být vědom, že nedodržování pravidel stanovených mezinárodním společenstvím ponese následky. Proto mezinárodní zbrojní inspektoři byli střídavě vpouštěni na irácké území, aby byli za nedlouho zase vykázáni.³⁵ Saddám Husajn se tak, jako čelní představitel své vlády, postavil mezinárodnímu společenství, což vzbudilo sympatie některých anti amerických států napříč Blízkým východem. Stejně tak to ale vyvolalo další obavy z posilujícího autoritářského režimu S. Husajna. Zejména státy, které se považovali za spojence USA se cítili ohroženi a proto ještě víc naléhali na mezinárodní společenství, aby rychleji podniklo kroky k nápravě situace.

³⁴ UN, Security Council Resolutions – 1991. Dostupné na: <http://www.un.org/docs/scres/1991/scres91.htm>, 18.11. 2011.

³⁵ On-line magazín deníku Právo & Seznam.cz: Mise zbrojních inspektorů v Iráku definitivně končí. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/118021-mise-zbrojnich-inspektoru-v-iraku-definitivne-konci.html>, 15.2. 2012.

Jako následek rozhodnutí S. Husajna vůči mezinárodním jaderným inspektorům můžeme vidět právě alianční snahy USA spolu s Velkou Británií k vynucení dodržování zmíněné rezoluce ve všech jejích aspektech a důsledcích. Mezinárodní snaha o zpřehlednění situace pramenila také z všeobecného strachu z neznalosti přesného stavu iráckého arzenálu a schopností iráckých inženýrů.

Po útocích na budovy WTC a Pentagonu předkládaly zpravodajské služby USA a Velké Británie svým nejvyšším představitelům dokumenty, které dokládaly irácké vlastnictví a schopnost použít ZHN do 45 minut od vyhlášení případného útoku. Britové navíc čelili hrozbě přímého útoku, který by pro ně měl devastující účinky, neboť vzdálenost Irák – Londýn je zhruba 5 500 km a existovala tu potencionální hrozba útoku. Tehdejší britský premiér Toni Blair proto dal veřejnosti jasně najevo hrozbu, kterou by představoval přímý útok na Spojené království.³⁶ Případný útok zbraněmi hromadného ničení od iráckého nepřítele se stal stěžejným zejména pro Brity, protože se cítili přímo ohroženi autoritářským režimem S. Husajna. Britové proto vcházeli na území suverénní Irácké republiky s jasným tvrzením, že režim S. Husajna vlastní tento druh zbraní a neváhal by je proti nim použít a proto zde musí intervenovat. *„Irácký režim již v minulosti použil jedovatý plyn k usmrcení tisíců vlastních obyvatel Je to režim, který souhlasil s mezinárodními inspekcemi, a pak vyhodil inspektory. Tento režim tak něco skrývá před civilizovaným světem.“*: prohlásil americký prezident G. W. Bush během svého Projevu o stavu Unie v roce 2002, čímž jen podnítl všeobecný strach z iráckého nepřítele a bravurně využil protiiráckého cítění.³⁷ Podobné rétoriky

³⁶ The Guardian. Full text: Tony Blair's speech. Dostupné na:

<http://www.guardian.co.uk/politics/2003/mar/18/foreignpolicy.iraq1>, 18.3. 2012.

³⁷ Dvořáček, Marek (22. 1. 2003): Zpráva o stavu unie: vyhlásí Bush válku? Mafra. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/zprava-o-stavu-unie-vyhlasil-bush-valku-dyn-/zahranicni.aspx?c=A030122_122836_zahranicni_kot, 18.3. 2012.

využíval rovněž i ministerský předseda Toni Blair například při již zmíněném projevu před britským Parlamentem.

Spojenecká vojska včetně britských ozbrojených jednotek proto při obsazování Iráku, vědouce o hrozbě ZHN, postupovala opatrněji než by nejspíše postupovala v jiných případech. Velitelství ozbrojených koaličních jednotek si bylo vědomo hrozby, kterou představovaly ZHN a během jinak rychle probíhající intervence museli částečně zpomalit a vyčkat. Při postupu na Bagdád je totiž zbrzdila kromě písečné bouře také údajná hranice, kterou vytyčili Iráčané, po jejímž překročení vyhrožovali použitím chemických zbraní. Tato hrozba zpomalila spojenecký postup směřovaný ze severu a jihu k hlavnímu městu.

Již první zprávy získané během počátku intervence začali postupně prokazovat nepřítomnost ZHN, kterými představitelé západních vlád tolik strašili své občany. Na veřejnost se postupně dostávaly zprávy, které prokazovali nepravdivost dokumentů zpravodajských služeb. Právě tato dokumenty, které předkládali rozvědčící, se stali klíčovými svědectvími, na které se prezident G. W. Bush a ministerský premiér Toni Blair odkazovali při svých obhajobách jednotlivých kroků před, během a po intervence. To, jestli vrcholní představitelé věděli o pravé povaze dokumentů nebo ne není v možnostech mého zpracování bakalářské práce, neboť ani několik vládních britských a amerických komisí se nedobralo jasného výsledku.

K zhodnocení britské role v tomto úkolu můžeme dále podotknout, že britští vrcholní představitelé před intervencí na veřejnosti prezentovali jasné, průkazné dokumenty, které se zakládali na tehdy věrohodných podkladech a všeobecně byly přijímána jako pravdivé. Britské ozbrojené jednotky tudíž vstupovali na území suverénního iráckého státu s podporou veřejného mínění, které jim dávalo v tomto případě mandát

k prosazení zde svých zájmů. Před intervencí sice proběhly napříč celým světem velké protesty občanů proti zapojení se do tohoto ozbrojeného konfliktu, ale jen málokdo se pozastavil nad verifikací dokumentů dokládajících přítomnost ZHN. Panovala všeobecná hrozba z iráckého vlastnictví ZHN. Jestliže napříč společnostmi panovala nálada proti intervenci, tak nikde neprobíhali velké veřejné protesty, které by se prosazovaly za ověření (ne)pravdivost těchto informací. Veřejnost se pak jen pozastavovala nad použitím informací, které západní velmoci měli.

Nyní, po oficiálním ukončení intervence a opuštění iráckého území posledními ozbrojenými vojáky, by bylo samozřejmě jednoduché říct, že vrcholní představitelé byly plně informovaní o pravé podstatě předkládaných dokumentů, ale to se s jistotou již nikdy nedovíme. Ostatně ani nemůžeme očekávat jejich přiznání, že byli plně informováni. Proto bych se ráda tomuto závěru vyvarovala. Mohli bychom z toho raději vyvodit, že Britové tento úkol v Iráku vlastně splnili – zbavili ho zbraní hromadného ničení. K naplnění tohoto cíle došlo ale jen díky tomu, že se během intervence prokázala neexistence iráckých ZHN. Britové se tudíž mohli zaměřili jiným směrem a víc se soustředit na správu svěřeného jihoiráckého území.

3.2 Ukončení spojenectví Iráku a teroristických skupin

Při obhajobě vstupu ozbrojených koaličních jednotek se vrchní představitelé západních vlád včetně Britů odkazovali, kromě již zmíněných zbraní hromadného ničení, také na údajné spojenectví mezi autoritářským režimem Saddáma Husajna a teroristických skupin, zejména pak Al – Kaidu³⁸. Důvod proč vyzdvihovaly právě Al – Kaidu je čistě prozaický; při vyšetřování útoků na budovy WTC a Pentagonu se

³⁸ Al-Kaida – slovo pochází z arabštiny a překládá se většinou jako cesta; členové jsou především Sunnité.

prokázaly spojitosti mezi útočníky a již zmíněnou teroristickou organizací Al – Kaida, kterou vedl saúdskoarabský multimilionář Usáma bin Ládín.

Zejména pro Američany byl tento důvod stěžejní, protože se Al – Kaida de facto opovážila přímo zaútočit na symbol americké svobody, New York budovy WTC a vojenskou nedobytnou centrálu, Pentagon. Po útocích se proto všichni Američané cítili ohroženi a společnost byla do jisté míry paralyzována. Jednalo se de facto o první přímý útok na Americké území po japonských útocích na letadlové lodě kotvené u přístavu Pearl Harbor³⁹ dne 7. prosince 1941. S určitým odstupem bychom ale mohli útok na budovy WTC považovat za mnohem závažnější a to především skrze důsledky, které přinesl. Pro Američany byl útok na Pearl Harbor nečekanou ránou, která je v důsledku donutila vstoupit do druhé světové války. Z neúčastněného pozorovatele za Atlantikem se stal přímý aktér, který v závěru rozhodl o výsledku celosvětové války a následném světovém uspořádání. V případě útoků na budovy WTC a Pentagonu se pro Američany jednalo v konečném důsledku o uspořádání událostí, které v konečném důsledku přinesly dalekosáhlejší důsledky. Když Japonci provedli útok na Pearl Harbor, tak jejich vůdci prohlásili, že tímto aktem jen probudili spícího tygra. Pokud Japonci probudili spícího tygra, který se poté zapojil a následně i ukončil druhou světovou válku, tak Al – Kaida probudila podřimujícího lva. Americký prezident G. W. Bush si po útocích velmi vehementně šel za svým – určením nepřítele a následnou odplatou. Dokázal vyburcovat mezinárodní dění a zaměřit celosvětovou pozornost směrem na Blízký východ, respektive na Irák. Bushova administrativa se stala zdrojem podkladů, které měli celosvětové mínění jasně přesvědčit, že zlo představuje Irák, který podporuje teroristické skupiny, jakou byla například Al – Kaida. V konečném důsledku prezident Bush zatáhl

³⁹ Pearl Harbor - přístav v laguně ostrova O'ahu na Havaji, nachází se zde námořní základna Námořnictva Spojených států amerických.

Ameriku a své spojence do válka, kterou sice nemůžeme definovat jako celosvětovou, ale její konečné důsledky v mnohých faktech druhou světovou válku předčí – náklady spojené s vedením boje atd.

Britský ministerský předseda Tony Blair taktéž využil proti teroristickou rétoriku a použil dokumentů britských tajných služeb k doložení svého přesvědčení. Společně se svým zámořským partnerem, prezidentem Bushem, v boji proti terorismu se snažili získat veřejné mínění na svoji stranu, až by se dalo říct, že skoro démonizovali režim S. Husajna včetně jeho napojení na teroristické skupiny. Společně představili veřejnému mínění obraz, kde suverénní irácký stát pod autoritářským vedením S. Husajna podporoval teroristické struktury. Oba dva zmínění světoví vůdci, Bush a Blair, vykreslili situaci, kde irácký státní aparát pomáhal teroristickým strukturám v několika sférách – údajně si měli vycházet vzájemně vstříc, navzájem se podporovat. Irácké vládní struktury měly údajně poskytovat teroristické skupině Al – Kaida místa, kde měli jejich bojovníci podstupovat výcvik a prokazovat větší benevolenci ve státním aparátu, který byl lehce podplatitelný. Jako protislužbu na oplátku bychom mohly označit teroristické snahy o poškození, napadení USA a jejich spojenců. To se ostatně Al – Kaidě dařilo dlouhodobě. Zde bychom mohli zmínit například teroristické útoky provedené Al – Kaidou na americké ambasády v Nairobi v Keni a Dar es-Salaamu v Tanzanii při kterých zemřelo 200 lidí a dalších 5 000 bylo zraněno. Dále také bývají Al-Káidě připisovány bombové útoky v Saúdské Arábii v letech 1995 a 1996, ale ty někteří novináři připisují spíše hnutí Hizballáh. Al – Kaida, kterou financoval především její hlavní představitel Usáma bin Ládín, se tak vlastně dostala do role protiamerického hráče celosvětového významu, který se jasně vymezoval proti sílícímu vlivu západních mocností na Blízkém východě. Svoji roli zde také určitě sehrála silná americká lobby pro podporu židovského státu Izrael.

Britské jednotky tudíž vstupovaly na území Iráku s jasným cílem, který měl paralyzovat teroristické skupiny tím, že následkem jejich akcí bude zpřetrhání údajných vazeb státního systému s teroristy. Tento cíl byl stanoven jednoznačně jako jeden z nástrojů sloužící k odplatě Al – Kaidě, která stála za ničivými útoky provedených 11. září 2001. Dále tento krok lze také chápat jako preventivní opatření, které mělo zamezit dalšímu posilování role teroristických skupin, zejména pak Al – Kaidě. Mezinárodní společenství se po útocích provedených teroristickými skupinami cítilo ohroženě, což dále podněcovalo světoví vůdci. Proto tento cíl byl všeobecně relativně dobře přijímán.

Ozbrojené jednotky britského království tudíž vehementně usilovaly o zapojení se do koaličního snažení, které mělo vést k zpřetrhání vazeb mezi Al – Kaidou a režimem S. Husajna. Před vstupem na irácké území a plánováním bojových akcí se proto Britové snažili přispět svými zkušenostmi k lepšímu naplánování celé akce. Americké velení, které bylo hlavním strůjcem ofenzívy se proto rozhodlo využít Brity na jihu iráckého území. K tomuto rozhodnutí je vedlo hned několik důvodů. Za prvé američtí vojenští plánovači zhodnotili historické zkušenosti britských ozbrojených jednotek, které měly dlouhodobé zkušenosti s pacifickými operacemi a za druhé Britové dlouhodobě působili v tomto regionu a dobře znali místní zvyky. Poslední vyjmenovaný fakt pramení hlavně z britského působení v Iráku po skončení první světové války, jak jsem popsala na začátku této práce. Britové byli dobře obeznámeni s fungováním místního systému, věděli jak se chovat vůči obyvatelstvu a znalost arabštiny nebyla v britské armádě ničím nezvyklým. Britové ale působili v tomto regionu ještě dříve. Kořeny jejich spolupráce s místním obyvatelstvem můžeme vysledovat dokonce do počátku Britské Východoindické společnosti v 17. století a to hlavně na jihu země, kde se nachází již zmíněný důležitý přístav blízko města Basra. Američané tudíž

bravurně využili britských znalostí místního prostředí a svěřili jim úkoly, které měly plnit hlavně na jihu území.

Nespornou výhodou britského působení právě v této části Iráku byl bezesporu fakt, že jihoirácké Basra byla co se týče vyznání převážně ší'itská a její obyvatelé se nikdy plně neztotožnili s baasistickým autoritářským režimem S. Husajna. Při obsazování této části irácké republiky se samozřejmě setkali s odporem, ale v porovnání situace ve zbytku Iráku to nebylo úplně nejhorší. Britové totiž při těžkém postupu a zisku dalšího území museli volit jinou taktiku: britský generál Brims si byl vědom faktu, že zpravodajská stanice BBC není nakloněna britskému působení v irácké intervenci, takže si nemohl dovolit udělat příliš moc chyb při získávání nepřátelského územím. To ho odlišovalo od amerických jednotek, prezidenta Bushe a amerických médií, kde alespoň ze začátku intervence mohli vojáci cítit podporu. Britská média označovali celou intervenci jako neokolonialistický podnik a pochybovali o oprávněnosti jejího oficiálního odůvodnění. Mediální anti podpora tak vedla britské vedení k větší opatrnosti při volbě jednotlivých kroků, což jim na konec jen pomohlo a nedopouštěli se některých přešlapů jako jejich američtí kolegové.

To, že se v průběhu bojů ukázalo, že žádné výrazné či mimořádné vazby mezi teroristickými organizacemi a režimem S. Husajna není, tak pro Brity nebyla zas až tak velká pohroma, protože mohli prokázat, že jejich snažení mělo účel. Minimálně se jim podařilo narušit zaběhnutý systém, ze kterého nepřímo teroristické skupiny těžili a který jim byl nakloněný. Britům se tak alespoň podařilo ve spojení s dalšími koaličními jednotkami oslabit silnou roli Al – Kaidy, byť její strukturu nezničili úplně. Al – Kaidě dál operovala z tohoto území, byť jí koaliční vojska zasadila několik zásadních úderů, které ji oslabily.

3.3 Demokratizace

Velmi výrazným a i pro veřejnost důležitým cílem koaličních sil vedených americkými a britskými představiteli byla bezesporu demokratizace iráckého území, které bylo od 70. let ovládáno autoritářským režimem S. Husajna. Tento sunnitský vůdce se chopil moci po rezignaci prezidenta al-Barka a hned po složení přísahy se velmi razantně začal prosazovat a upevňovat svoji pozici bez ohledu na to, koho se svými kroky zbaví nebo komu svým jednáním ublíží. Díky tomuto postupu bylo od začátku všem jasné, že S. Husajn se stane silným vůdcem, který se nenechá jen tak někým zbavit svých pravomocí, které se mu naskytly coby čelnímu představiteli Irácké republiky.⁴⁰

Důvod proč si koaliční armády zvolili jako jeden ze stěžejních cílů demokratizaci tohoto režimu spatřujeme hlavně v politice, kterou po svém nástupu začal S. Husajn uplatňovat. Zejména jeho znárodňování ve jménu „většího blaha iráckého obyvatelstva“ vadilo nejen spojencům. Britové, kteří se hlasitě ozývali proti novým způsobům zavedených vládou S. Husajna, zde měli kontakty na ropný průmysl a obchod a jen těžce se smiřovali se ztrátou svého vlivu a postavení. Jak jsem již několikrát poznamenala, tak Britové v tomto regionu působili dlouhodobě a i pro místní byl obchod s britským impériem do jisté míry stěžejní, protože to byl jeden ze zdrojů obživy. S. Husajn se tak postavil zaběhlým zvyklostem a ve jménu vyššího dobra zpřetrhal lety prověřené vazby, které byly výhodné jak pro Brity, tak pro Iráčany. Dále S. Husajn hned po získání čelní pozice v irácké správě začal prosazoval další kroky, které byly trnem v oku zbytku demokratického světa: utužil cenzuru, svoboda projevu a tisku prakticky neexistovala, pronásledoval opozici, členství v jiné straně než jeho domácí BAAS prakticky nebylo možné, a kdokoliv, kdo se pustil do kritiky režimu byl bez milosti potrestán – stíhán, zatýkán,

⁴⁰ The Foreign Policy Centre. An Action Plan for Iraq: The Perspective of Iraqi Civil Society.

Dostupné na: <http://fpc.org.uk/fsblob/387.pdf>, 9.3.2011.

vyslýchán, mučen a klidně i popraven. Obecně můžeme režim S. Husajna označit ve své době jako jeden z nejtvrdějších, který ve své době existoval.⁴¹ Saddám Husajn obsadil všechny posty. Stal se prezidentem, předsedou Rady revolučního vedení, generálním tajemníkem BAAS, velitel ozbrojených sil a premiér vlády.⁴²

Kroky autoritářského představitele irácké republiky S. Husajna, které jsem právě popsala byly hlavními příčinami, které vedli spojence k přesvědčení, že je potřeba zjednat nápravu vzniklé situace. Dalším důvodem bylo zajisté také již zmíněné nedodržování rezolucí OSN, zejména pak prvotní rezoluce č. 687, která jasně určovala jednotlivé kroky po neúspěšné irácké anexi Kuvajtu. To, že se S. Husajn nepodvolil mezinárodnímu diktátu z OSN, který mu nařizoval přesné kroky k nápravě vzniklé situace vedlo spojence k intervenování, vměšování se do situace v tomto nepřehledném regionu. Možná, že kdyby přišel S. Husajn s alespoň malými ústupky vůči západním vládám, stejně jako například egyptský prezident Muhammad Husní Mubarak, tak se situace mohla vyvíjet jiným směrem. Egyptský prezident Mubarak se také přes represivní opatření své vlády dokázal udržet u moci poměrně dlouho a až nespokojenost egyptského obyvatelstva v rámci nepokojů obecně známých pod termínem „Arabské jaro“ ho donutilo vzdát se moci.

Britské ozbrojené jednotky v tomto bodě, z mého úhlu pohledu, poprvé sehrály významnější roli v porovnání s ostatními stanovenými cíly. Byť byla jejich role vedle silnější USA trochu marginalizována, tak pokud se opět zaměříme na jihoiráckou Basru, tak zde se jim podařilo zbavit se místního autoritářského režimu vedeného S. Husajnem celek dobře. Po ovládnutí situace a získání kontroly nad svěřeným územím se Britové chovali jako schopní správci, kteří se nedopouštěli tolika chyb jako jejich

⁴¹ KEEGAN, John: Válka v Iráku. Praha: Beta-Dobrovský 2006, s. 143.

⁴² PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011, s. 85.

američtí kolegové.⁴³ Britský vojenský historik John Keegan ve své knize *Válka v Iráku* dokonce popisuje vzniklou situaci velmi optimisticky; jakmile bylo město pod Britskou kontrolou, tak se vojáci snažili nevyčnít tolik mezi domorodým obyvatelstvem a brzo přestali nosit výrazné ochranné prvky (helmy), aby dali veřejně najevo, že se nebojí a že situace není tak vážná, aby je museli nosit permanentně na hlavě.

Přestože Britové jihoirácké území města Basry nezískali lehce a při obsazování se museli vypořádat s místními bojovníky, kteří znali tamní prostředí mnohem lépe než britští důstojníci, tak z bojů vyšli na vítězné straně a dali nejen místnímu obyvatelstvu jasně najevo, kdo bude určovat další směřování vývoje jižní části Irácké republiky. Britům se zde tak podařilo zřídit relativně fungující správu, která se musela čas od času samozřejmě vyrovnávat se vzdorem domorodého obyvatelstva, nicméně se intenzita útoků nedá srovnat s anti americkými veřejnými projevy nesympatie, kterým museli čelit Američané ve zbylé části Iráku. Američané museli dlouhodobě vzdorovat častějším útokům namířených proti jejich jednotkám, jejichž intenzita byla místy drtivá. Na druhou stranu ale na veřejnost unikaly různé informace, kterými si američtí bojovníci sami škodily. Zde bychom mohli jednoznačně vyzdvihnout chybu amerických důstojníků, kteří se podíleli na plánování celé akce – podcenili roli správného PR⁴⁴ a v důsledku těchto nedomyšlených kroků proti sobě štváli místní obyvatelstvo. Této chybě se naštěstí britští vojáci alespoň částečně vyvarovali. Byť s postupem času se britské veřejné mínění stavělo stále více a více proti účasti v tomto riskantním podniku,

⁴³ Socialist Worker. British strategy in Iraq is in tatters as the death toll rises. Dostupné na: <http://www.socialistworker.co.uk/art.php?id=10263>, 9.3.2011.

⁴⁴ PR, anglicky Public relations, česky Vztahy s veřejností – jedná se o různé techniky a nástroje, pomocí kterých instituce nebo firma buduje a udržuje vztahy se svým okolím a s veřejností, nahlíží její postoje a snaží se je ovlivňovat dle svých potřeb.

tak i přesto se nikdy veřejné mínění zcela neotočilo vůči svým vojákům v Iráku.⁴⁵

Za částečný úspěch celé intervence ve smyslu zbavení se S. Husajna a jeho režimu a nastavení demokratických principů napříč celou společností bychom mohli považovat fakt, že se spojencům opravdu podařilo zbavit se S. Husajna a postupně Iráčany dovést k svobodným volbám, kde si sami zvolili své zástupce do parlamentu. Jako částečný úspěch bych to označila zejména proto, že byť spojenci dopadli S. Husajna, tak samotný proces a následný provedení rozsudku se jim opět nepovedlo a veřejnost se musela vyrovnat se smíšenými pocity. Důsledkem jejich neopatrného jednání bylo opět další podnícení anti amerických nálad.

Spojeneckým vojskům se sice podařilo postupně se domluvit s místním obyvatelstvem na politické obnově Iráku, ale ani to rozhodně neproběhlo bez problémů. Britové se stali součástí intervence s představou, že rozhodně nebude trvat tak dlouho a její náklady se nevyšplhají do tak astronomických výšin. To celé mělo příčinu právě v neschopnosti urychlení některých stěžejních kroků, které měli vést k podpoře znovu obnovení demokracie. Poté by mohli Britové odejít v relativním klidu, ale tak se nestalo.

3.4 Ekonomická obnova Iráckého území

V neposlední řadě vstupovali britské ozbrojené jednotky v rámci alianční armády do Iráku také s cílem ekonomické obnovy tohoto regionu

⁴⁵ CommonDreams.org. US-British Strategy on Iraq Close to Collapse. Dostupné na: <http://www.commondreams.org/headlines02/1028-01.htm>, 9.3.2011.

a následné navázání obchodních styků.⁴⁶ Britové coby zkušení obchodníci si byli moc dobře vědomi potenciálu, který představovaly jihoirácká ropná naleziště a úrodné pole, kde místní obyvatelé pěstují své plodiny. Díky tomu, že Britové dlouhodobě působili v tomto regionu a velmi dobře znali místní prostředí a poměry již od dob britské Východoindické společnosti, tak si byli vědomi skrytých možností, které Irák představoval. Tohoto faktu si byli samozřejmě vědomi také Američané. Některé zdroje dokonce uvádějí jako příčinu intervence vedenou Američany právě ropná pole a potenciální zisk z nich a uvádějí to do přímé spojitosti s americkým prezidentem G. W. Bushem, který pochází z na ropu bohatého Texasu.

Když S. Husajn po uchopení moci znárodnil jihoirácká ropná naleziště, tak největší profit z toho rozhodně neměl irácký lid, ale státní aparát a další podporovatelé S. Husajna. Ten ve snaze získat další finanční zdroje se dokonce uchýlil k pokusu o anexi Kuvajtu, jak již bylo zmíněno na začátku práce. Tento neúspěch se ale pro něj stal de facto fatálním, protože byl jedním z příčin skutečností, které nakonec skončili špatně nejen pro samotného S. Husajna, ale i pro jeho režim včetně všech přívrženců. Chamtivost po stále větších statcích stála bývalého iráckého vůdce nejen postavení, ale hlavně život.

Když si Britové stanovovali tento cíl, tak je rozhodně nevedli ušlechtilé filantropistické myšlenky, že ropná pole předají osvobozenému iráckému lidu a ten z nich bude získávat ropné deriváty, které budou zdrojem „všeho dobra“. Jako vyspělý demokratická stát je Velká Británie velmi závislá na fosilních palivech stejně jako zbytek světa.⁴⁷ Poslední dobou, před zahájením samotné intervence, se navíc začali vědci stále

⁴⁶ Tomeš, Jiří a kol. (2007): Konflikt světů a svět konfliktů, Praha: P3K, s. 330-331.

⁴⁷ The Foreign Policy Centre. A Global Alliance for Global Values. Dostupné na: <http://fpc.org.uk/fsblob/798.pdf>, 9.3.2011.

více přít o to, jak dlouho ještě lidstvu vydrží zásoby fosilních paliv, bez kterých se prakticky žádný stát dnes již neobejde. USA nevyjímaje.⁴⁸ Dnes, s odstupem času, je těžké určit, nakolik to byl stěžejní důvod k intervenci, ale rozhodně bychom ho neměli marginalizovat. Je samozřejmě jasné, že pro obhajobu svých činů je lepší použít ušlechtlejší cíle jako je zbavení Iráku ZHN, zprerthání vazem mezi teroristickými skupinami nebo demokratizace, ale rozhodně bychom neměli podceňovat ani ekonomickou stránku vzniklé problematiky. Je zcela logické, že se intervenující státy po skončení nejtěžších bojů snažili zapojit do obnovy Iráku a získat tak alespoň část proinvestovaných finančních zdrojů zpět. Tento záměr se ale spojencům příliš nepovedl, neboť největší zakázky získaly Rusko a další asijské státy.⁴⁹ Proti tomuto stavu se velmi vehementně ozvali jak britští členové parlamentu, tak i američtí kongresmani.

Koaliční armáda vstupovala na území sice suverénního státu, ale Irák byl dlouhodobě závislý na mezinárodních mezinárodní pomoci. Jako příklad bychom mohli uvést program OSN „Ropa za potraviny“, který měl pomoci Iráku po uvalení embarg na vývoz ropy po nezvládnuté anexi Kuvajtu. Tento program ale skončil velkým skandálem v roce 2003, takže Irák hledal pomoc jinde.⁵⁰ Vstupem ozbrojených koaličních jednotek samozřejmě sebou přinesl mnoho nevýhod v podobě permanentního ohrožení lidského života, ale na druhou stranu takovéto akce bývají doprovázeny i konvojem různých dobrovolníků. Dále může ozbrojený

⁴⁸ The Foreign Policy Centre. Axis of Anarchy: Britain, America and the New World Order after Iraq. Dostupné na: <http://fpc.org.uk/fsblob/80.pdf>, 9.3.2011.

⁴⁹ Independent Transport Commission. Long Distance Travel in Britain, Prospects in a time of uncertainty. Dostupné na: http://www.trg.soton.ac.uk/itc/ldt_itc.pdf, 9.3.2011.

⁵⁰ The Henry Jackson Society. Revaluing Our COIN, Moving British counterinsurgency forward in the 21st century. Dostupné na: <http://www.henryjacksonsociety.org/cms/harriercollectionitems/British+Counterinsurgency+Strategic+Briefing.pdf>, 9.3.2011.

konflikt celkem dobře posloužit jako „ukazovátka“ špatné situace. Jakmile se totiž začne někde bojovat a zvláště pak pokud se do bojů přidá hráč celosvětového významu jako USA, tak to přitáhne pozornost médií. Média, speciálně pak celosvětového významu jako bylo například v minulosti CNN, jsou v této situaci dobrým výstražným majákem, který dokáže lidi na druhé straně světa vtáhnout do boje. Výsledkem toho pak může být například vyzdvižení určité problematiky, která se za celosvětové pozornosti dá většinou snáží řešit. Na druhou stranu ale média nemají vždy tak pozitivní dopad na vývoj bojů nebo poválečné situace.⁵¹

⁵¹ The Henry Jackson Society. Al-Qaeda and radical Islam: Economic realities and socio-political solutions. Dostupné na:
<http://www.henryjacksonsociety.org/cms/harriercollectionitems/LATEST%20HJS%20Background%20-%20Al-Qaeda%20and%20Radical%20Islam-1.pdf>, 9.3.2011.

4 Závěr

Koaliční armáda složená z ozbrojených jednotek Spojených států amerických, Velké Británie, Polska a Austrálie se po neúspěšných diplomatických snahách o nápravu vzniklé situace po neúspěšném iráckém pokusu anektovat Kuvajt zúčastnili Operace Irácká svoboda. Tato operace je také známá pod kódovým označením Operace Telic, byť se jedná především o britské označení, které nepoužíval skoro nikdo jiný. Operace začala intervencí na území suverénního Iráckého státu 20.3. 2003. Poslední ozbrojený voják, který měl přímou spojitost s touto intervencí opustil Irák 15.12. 2011, přesto zde i nadále zůstávají malé jednotky, které mají posloužit hlavně pro výcvik nově vznikající irácké armády. Během devíti let, kdy operace probíhala, bylo zraněno mnoho koaličních vojáků, ale i místních civilistů, finanční náklady se vyšplhaly do extrémních výšin a účast v tomto riskantním podniku srazila vaz několika politikům.

V této intervenci hráli sice hlavní roli Američané, ale bez jejich koaličních partnerů, zejména Britů, by tento konflikt mohl skončit ještě mnohem hůř pro všechny zúčastněné stany než jak je tomu nyní. Britské ozbrojené jednotky zde sehráli svou důležitou roli, kterou jim už nikdo nevezme. Ukázali se jako velmi schopní partneři mnohem silnějšího bratra, USA a prokázali se jako schopní vojáci v 21. století, byť jejich výdaje na armádu jsou v porovnání s jinými státy menší.

Hlavními cíly britských ozbrojených jednotek na Iráckém území bylo zbavení Saddáma Husajna biologických, chemických a jaderných zbraní včetně jejich nosičů dle rezoluce OSN č. 687 z 3. dubna 1991; dále přerušit vazby irácké správy a teroristických jednotek, zejména Al – Kaidy; pomoci nastartovat demokratické principy v Iráku a zbavit se S.

Husajna; a pokusit se o ekonomickou obnovu tohoto území, které bylo dlouhodobě ničeno vlastní tamním režimem.

Britové situaci během intervence rozhodně neměli jednoduchou. Museli se nejdříve vyrovnat se samotným zapojením se do této akce a postavit se jako rovný rovnému mnohem silnějším Spojeným státům americkým. Tohoto úkolu se zhostili poměrně dobře, byť jim Američané svěřili správu pouze nad jižní částí území. Na druhou stranu ale právě zde mohli Britové prokázat nejlépe své schopnosti. Britové, coby bývalá kolonizační velmoc, znali právě jižní část této oblasti velmi dobře a v kombinaci s jejich zkušenostmi z mandátní správy Iráku po první světové válce se právě zde mohli projevit jako bravurní vojevůdci. Být z koaličních jednotek vycházejí jako jedni z nejlepších, zvláště v porovnání s působením amerických vojáků, tak je bohužel hendikepuje samotný fakt, že se to této intervence zapojili.

Byť mohli být britské úmysly sebe lepší, tak během intervence udělali několik chyb, které jim kazí výslednou pověst v celém měřítku. Už jen to, že se do tohoto boje nechali zatáhnout Spojenými státy americkými hodnotím jako mínus. Britský ministerský předseda Toni Blair se zachoval sice jako správný spojenec Američanů, ale mnohem víc by jemu, Británii i zbytku světa prospělo, kdyby se snažil vzniklý spor vyřešit jiným způsobem. Dále se Britové během intervence nechávali poměrně dost utiskovat od Američanů, kteří si většinu úspěchů připisovali pouze sami pro sebe. Zpravodajská média přinášely ponejvíc zprávy ve kterých Američané dosahovali výsledků, ale už se zapomněli zmínit, že Britové se těchto akcí také účastnili a tudíž to byl i jejich úspěch. Přesto se Britové snažili prodat své úspěchy veřejnosti také, i když ve středu zájmu byli stejně více Američané.

Co se týče jednotlivých cílů, které si Britové stanovili, tak s jejich vyhodnocením je to lehce složitější. Britové přišli do Iráku hlavně kvůli ZHN, ale postupné vyšetřování mezinárodními inspektory zjistilo, že je Irák neměl. Britové dále přišli do Iráku s cílem zpřetrhat vazby mezi státním aparátem a teroristickými skupinami, ale ani zde nezaznamenali výrazný úspěch. Jako třetí hlavní cíl si Britové určili pomoc Iráčanům se zbavením se autoritativního režimu S. Husajna a následnou demokratizaci. V tomto bodě Britové uspěli jako součást koaličních sil jednoznačně – dopadli S. Husajna, postavili ho pře soud a následně ho popravili. Během devítileté intervence také pomohli v rámci koaličních jednotek s uspořádáním svobodných voleb a následným zvolením vlastního parlamentu, soudců a prezidenta. Jako poslední hlavní cíl Britové měli ekonomickou obnovu Iráku včetně navázání ekonomických vztahů. Irák se sice daří pomalu stavět zpět na vlastní nohy, ale Britové z toho příliš neprofitují. Tímto se naplnil hlavní cíl mé bakalářské práce, která si kladla za úkol popsat roli Velké Británie během intervence v Iráku.

5 Seznam literatury a použitých pramenů

Literatura:

Dvořáček, Marek (22. 1. 2003): Zpráva o stavu unie: vyhlásí Bush válku? Mafra. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/zprava-o-stavu-unie-vyhlasil-bush-valku-dyn-/zahranicni.aspx?c=A030122_122836_zahranicni_kot.

GOMBÁR, Eduard: Kmeny a klany v arabské kultuře, Praha 2004-

BLUTH, Christoph: The British road to war. International Affairs 80, 5 (2004).

KEEGAN, John: Válka v Iráku. Praha: Beta-Dobrovský 2006.

MUSIL, Alois: Mezi Eufratem a Tigridem, Praha 1935.

PONÍŽILOVÁ, Martina: Stručná historie států, Irák. Praha: Libri 2011.

Tomeš, Jiří a kol. (2007): Konflikt světů a svět konfliktů, Praha: P3K.

WURMSEL, David, Tyranny's Ally, Washington, D.C., 1999.

Prameny:

Rezoluce:

UN, Security Council Resolutions – 1991.

Internetové zdroje:

Central Intelligence Agency. Dostupné na: <https://www.cia.gov/>.

CommonDreams.org. Dostupné na: <http://www.commondreams.org/>.

CzechTrade. Dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/>.

Česká televize. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/>.

Independent Transport Commission. Dostupné na:
<http://www.trg.soton.ac.uk/>.

Iraq Business News. Dostupné na: <http://www.iraq-businessnews.com>.

MF Dnes. Dostupné na: www.idnes.cz.

Ministry of Defence. Dostupné na:
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.operations.mod.uk/telic/index.htm>.

Ministry of Defence. Dostupné na: <http://www.mod.uk/>.

Nation Masters. Dostupně na: <http://maps.nationmaster.com/>.

Obrana a strategie. Dostupné na: <http://www.defenceandstrategy.eu/>.

On-line magazín deníku Právo & Seznam.cz. Dostupné na:
<http://www.novinky.cz/>.

Socialist Worker. Dostupné na:
<http://www.socialistworker.co.uk/art.php?id=10263>.

The Foreign Policy Centre. Dostupné na: <http://fpc.org.uk/>.

The Guardian. Dostupné na: <http://www.guardian.co.uk/>.

The Henry Jackson Society. Dostupné na:
<http://www.henryjacksonsociety.org>.

UN. Dostupné na: <http://www.un.org/>.

6 Resumé

The Operation Telic was British code name for coalition mission which is more known among people as The Operation Iraqi Freedom. This operation was held in Iraq from March 20th 2003 to December 15th 2011. During this period armed units created from soldiers mainly from United States of America, United Kingdom of Great Britain, Australia, and Poland violently entered territory of the sovereign Republic of Iraq. According to U.S. President George W. Bush and British Prime Minister Tony Blair, the coalition mission was to disarm Iraq of weapons of mass destruction, to end Saddam Hussein's support for terrorism, and to free the Iraqi people.

The main aim of this thesis is to describe British steps during Operation Telic including all consequences. This paper is preoccupied by British role in these operations and describes step by step chosen by British chiefs to win this asymmetrical conflict. On the basis of this description author gives a detailed description of British actions during coalition missions and points out strengths and weaknesses of British strategy.

This paper is divided into two main chapters. Each chapter is divided into several smaller chapters so the splitting should meet the requirement of logical division. First chapter is more focused on description of historical development, economy, and population and second main chapter is divided by coalition's aims in Iraq: to disarm Iraq of weapons of mass destruction, to end Saddam Hussein's support for terrorism, and to free the Iraqi people and extra economy reconstruction. Paper is concluded with part where author summarize discovered facts.

7 Obrazové přílohy

Obr. č.1 - Etnické a náboženské složení irácké populace, Nation Masters, Maps of Iraq. Dostupně na: <http://maps.nationmaster.com/country/iz/1>, 17.4. 2012.

Obr. č.2 - Mapa Iráku a okolních zemí, Central Intelligence Agency. The World Factbook – Middle East, Iraq. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, 28.9. 2011.

Obr. č.1:

Obr. č.2:

